

پرده برداری از ضریح مطهر جعفر طیار

سید محمود مرعشی نجفی

تصویر یک برگ از دستخط مبارک رسول اکرم ﷺ که به «هر قل» نوشته‌اند - که اصل آن در خاندان سلطنتی آن کشور محفوظ است - به ما هدیه داد.

سپس عازم بازدید از مراکز تاریخی آن کشور شدیم. نخست از قلعه عمان - که در وسط شهر بر روی تپه‌ای قرار گرفته و گویا قبلاً مسجد اموی بوده و در سال ۱۲۳ ق ساخته شده است - بازدید نمودیم. این مجموعه بسیار وسیع، دارای تالارهای متعدد برای پذیرایی از میهمانان حاکم بوده، و ظاهراً بازار اموی کنار آن قرار داشته است؛ و هم اکنون اندکی از ساختمان محراب و قدری از ستونهای مسجد آن و وضوخانه و آثار یک چاه برای وضو برجای مانده است. مرکز خلافت کشور اردن، در سده‌های نخستین اسلام، در همین مکان قرار داشته است. یک مخزن آب بزرگ برای این مجموعه در نظر گرفته بودند که عمق آن سیزده متر است و از آن برای آب آشامیدنی استفاده می‌کرده‌اند. این مجموعه یک حمام قدیمی دارد که دارای رختکن و سه اتاق گرم و اتاق بخار و اتاق استحمام است. برخی از سنگهایی که در این قصر به کار رفته، بیش از دو تن وزن دارد.

در کنار تالار ضیافت حاکم، کاخ مشاوران و حاکمان و نمایندگان بوده است که قبلاً در تصرف بیزانسها بوده و بعد بر اسلوب اسلامی آن را بازسازی نموده‌اند. اتاقی دیگر به مشاوران جنگی اختصاص یافته بود.

احتمالاً این قصر قبل از اسلام در دست رومیها بوده است. آثار معماری ساسانیان در این قصر بسیار مشهود است. هنر معماری ساسانی، هنر صدفی نام داشته است.

در پی دعوت رسمی دکتر عبدالسلام العبادی، وزیر اوقاف و امور مقدسات اسلامی اردن، و نیز دعوت دکتر نوح علی سلمان، سفیر اردن در تهران، برای پرده برداری از ضریح و ساختمان بزرگ حضرت جعفر بن ابی طالب علیه السلام، مشهور به «طیار»، در تاریخ ۷۸/۸/۲۱ از طریق کشور سوریه عازم اردن شدیم. در این سفر، شخصیهایی همچون آیت الله واعظ زاده خراسانی، دبیرکل مجمع تقریب بین المذاهب الاسلامیه، و حجج اسلام نظام زاده، نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه، و دکتر احمد احمدی استاد دانشگاه و عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی، و آقای دکتر سید محمد باقر حجّتی استاد دانشگاه، و آقای دکتر بی آزار شیرازی استاد دانشگاه و رئیس دانشکده مذاهب اسلامی، شرکت داشتند.

پس از ورود به دمشق، در فرودگاه مورد استقبال آقای شیخ الاسلام، سفیر محترم ایران، و تنی چند از کارکنان سفارت قرار گرفتیم. سپس با اتومبیل عازم کشور اردن شدیم. به هنگام ورود به مرز آن کشور، مورد استقبال معاون وزارت اوقاف اردن قرار گرفتیم. آن‌گاه با اتومبیل دیگری عازم عمان شدیم.

صبح روز بعد، برای ملاقات با دکتر عبدالسلام العبادی، در دفتر ایشان حضور یافتیم و از کتابخانه بزرگ آن وزارتخانه نیز دیدار نمودیم.

در پایان ملاقات با وزیر اوقاف، چند جلد کتاب و نیز

پس از بازدید از این مجموعه، عازم دیدار از غار منسوب به اصحاب کهف شدیم. این غار در حومه شهر عمان قرار دارد؛ و شاید این انتساب دور از حقیقت باشد. ضمن آن که در ترکیه در شهر «طرطوس» و نیز در سوریه و مصر نیز غارهایی منسوب به اصحاب کهف وجود دارد.

آن‌گاه عازم دیدار از قبر ابو عبیده عامر بن الجراح، از صحابه پیامبر، شدیم. پس از آن به اقامتگاه مراجعت کردیم. صبح روز بعد، به دعوت دانشگاه استان «موته» و شهر «مزار»، که قبر مبارک جعفر طیار در آن قرار دارد، رهسپار شدیم. نهار را در آن جا با رئیس و استادان دانشگاه صرف نمودیم. در «موته» تعدادی از صحابه پیامبر مدفون هستند؛ از جمله: عبدالله بن رواحه و زید بن حارثه بن شرجیل بن عبدالعزی و ابو عبیده معاذ بن جبل نیز قبرستان بزرگی موجود است که ظاهراً شهدای جنگ «موته» در آن مدفون هستند. آن‌گاه مهیا شدیم تا در مراسم پرده برداری از ضریح مبارک جعفر طیار شرکت کنیم. ضریح

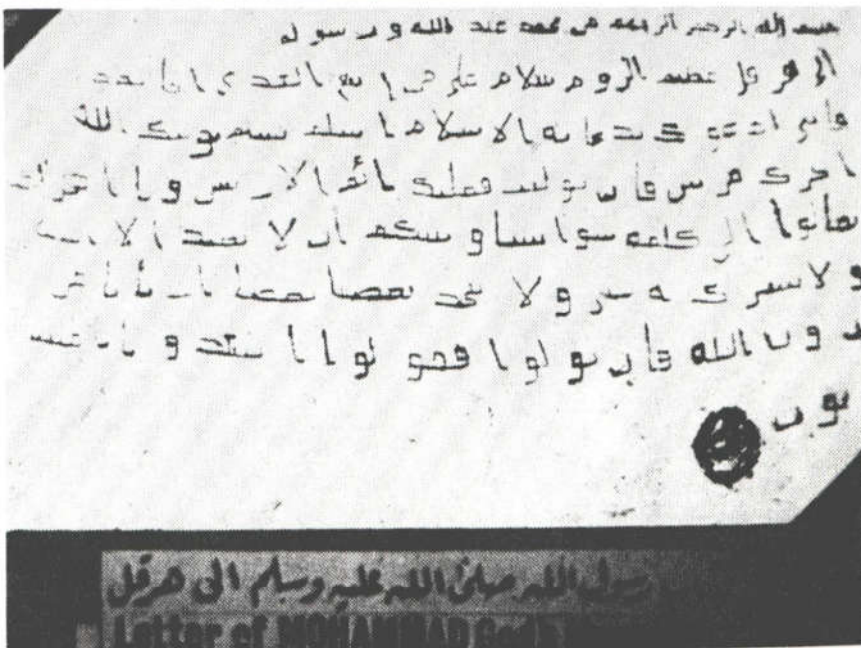
جدید از نقره خالص و بسیار بزرگ به دست هندوها ساخته شده است. این مرقد دارای یک صحن گسترده و یک مسجد بسیار بزرگ است.

قبل از ورود به داخل مرقد، در مراسم رسمی شرکت کردیم. ابتدا با قرائت آیاتی از قرآن مراسم آغاز گردید. سپس وزیر اوقاف اردن گزارشی از روند ساخت این مرقد به حاضران ارائه داد. پس از آن، آیت‌الله واعظ‌زاده خراسانی، به نمایندگی از سوی هیئت ایرانی، از دست‌اندرکاران این مجموعه سپاسگزاری کرد.

در این مراسم، نمایندگان تعدادی از کشورهای اسلامی و نیز ملک عبدالله دوم، پادشاه اردن، حضور داشتند. هنگام مغرب، پس از ادای فرایض، در میزگردی درباره شخصیت جعفر طیار حضور یافتیم و در اواخر شب با اتومبیل از استان موته عازم عمان شدیم و صبح روز بعد به سوریه مراجعت کردیم. رادیو و تلویزیون و کلیه روزنامه‌های اردن خبر حضور هیئت ایرانی را در این مراسم منعکس کردند.

این‌جانب چهار روز در دمشق ماندم و از کتابخانه بزرگ «الاسد»، که در وسط شهر قرار دارد، بازدید نمودم. این کتابخانه بزرگ در ۱۹۸۴/۱۱/۱۶ م آغاز به کار کرده است؛ و ۲۲۰۰۰ متر مربع

مساحت دارد؛ و دارای نه طبقه است. در طبقه منهای دو در زیرزمین، بخش صحافی و تعمیر کتابها، و در طبقه منهای یک پارکینگ و مرکز پست و تعدادی اتاق اداری قرار دارد. در طبقه همکف سالن اجتماعات، که گنجایش ۳۱۰ نفر را دارد؛ و نیز سالنی مخصوص نمایشگاهها. طبقه نخست بخش اطلاع رسانی و

نامه پیامبرگرامی اسلام به هرقل، اهدایی وزیر اوقاف اردن

نمایشگاههای کوچک. طبقه دوم مخزن فهارس کتابخانه‌ها و مجلات و روزنامه و نیز مدیر مخطوطات و مدیر کتب امانی و بخش تکثیر نسخه و... طبقه سوم بخشهای ویژه مطالعه و بخش سمعی و بصری و اطلاعات عمومی. طبقه چهارم ویژه مطالعه مجلات و روزنامه‌ها و ریز فیلم. طبقه پنجم مخزن کتاب تا یک میلیون جلد. طبقه ششم نیز مخزن کتاب تا یک میلیون جلد و طبقات دیگر نیز شامل بخشهای دیگر است. ریاست این کتابخانه برعهده آقای قسام لحام است. بیش از این، در همایشهای بین‌المللی با او آشنایی پیدا کرده بودم. پس از کمی استراحت از بخشهای مختلف آن کتابخانه بازدید نمودم. این کتابخانه بسیار بزرگ است و مخطوطات اصلی آن را از مدرسه ظاهریه دمشق منتقل نموده‌اند. در هنگام بازدید از نسخه‌های خطی، نسخه‌ای از نهج البلاغه را که در سال ۷۰۸ ق در شهر کاشان کتابت شده و با نسخه ابی‌المحسن بن محمود مقابله گردیده است، نظر این‌جانب را جلب نمود.

این کتابخانه فاقد تجهیزات ضروری برای مرمت اسناد و کتب خطی است. پنج جلد فهرست نسخه‌های خطی این کتابخانه را تاکنون منتشر نموده‌اند، که یک دوره از آن را به این‌جانب هدیه نمودند. سپس به «المعهد الفرنسي للدراسات الاسلامیه» رفتیم.

گفتنی است که هر ساله همکار محترم و محقق گرانمایه، آقای علی رفیعی، از سوی این کتابخانه برای خرید انتشارات جدید

مدرک دانشجویانی که در آن اشتغال به تحصیل در رشته زبان و ادبیات عرب دارند، معادل مدارک دانشگاههای فرانسه خواهد بود.

در غار منسوب به اصحاب کهف در اردن

کشورهای عربی عازم سوریه و لبنان می شوند. سرانجام بعد از ظهر روز جمعه، از محل اقامت، که در سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق بود، عازم فرودگاه شدیم؛ و سفیر

پس از ورود به آن مؤسسه، نخست با آقای دکتر دومینیک مالیه، مدیر معهد فرنی، و آقای میشل نیتو، مدیر بخش کتابخانه و انتشارات و تحقیقات، ملاقات نمودم. این جانب چند سال قبل با آن مرکز یک تفاهم نامه همکاری برقرار ساختیم و در این ملاقات مجدداً آن را بررسی کردیم؛ و مجدداً یک تفاهم نامه دیگر تنظیم نمودیم، که متن آن چنین است:

ماده اول: طرفین تسهیلات مربوط به استقبال اعضای یکدیگر در مرکز و کتابخانه های خود، همچنین تسهیلات مربوط به کارهای اداری ویژه اقامت اشخاص مورد نظر را تعهد می نمایند.

ماده دوم: این سند، تفاهم نامه سال گذشته (۱۹۹۸) را که مربوط به تبادل کتابهای مرجع و نشریات دو طرف است، و تمدید می نماید و بر آن تأکید می ورزد.

ماده سوم: طرفین موظف اند برای به دست آوردن تصویر (کاغذی، میکروفیلمی، سی دی رام و...) از نسخه های خطی و کتابهای مرجع دو طرف، تسهیلاتی را فراهم کنند.

ماده چهارم: این تفاهم نامه از تاریخ امضا لازم الاجراست؛ و خود به خود در پایان هر سال تمدید می گردد؛ مگر یکی از طرفین آن را منحل کند. این تفاهم نامه در دمشق، در تاریخ ۱۹۹۹/۱۱/۱۸ در چهار نسخه (دو نسخه فرانسوی و دو نسخه عربی) به امضا رسید. لازم به ذکر است که این مؤسسه تا کنون بیش از صد عنوان از کتب اسلامی قدیم را تحقیق و به زبان اصلی (عربی) و گاه توضیحات فرانسوی به چاپ رسانیده است.

در کنار آرامگاه ابو عبیده عامر بن جراح از صحابه پیامبر

محترم ایران ما را بدرقه کردند. سفر به پایان رسید، اما هیچ گاه حال و هوای معنوی زیارت حضرت زینب و حضرت رقیه در صبح و شام از یادمان نمی رود.

پس از بازدید از این مرکز، توانستم در مدت سه روز، تعداد زیادی از کتابهایی را که اخیراً در مصر و عربستان و اردن و سوریه و بیروت و یمن و کویت چاپ شده بود، برای کتابخانه آیت الله مرعشی خریداری نمایم.